

Strategisk analys av Värmdös kulturscen

Förslag till beslut

1. Kultur- och fritidsnämnden godkänner den strategiska analysen del 2 av Värmdös kulturscen.
2. Uppdraget om att genomföra en strategisk analys av det långsiktiga behovet av idrotts- och fritidsanläggningar samt ”kulturscenen”, där även föreningslivets synpunkter beaktas, är slutfört med avseende på kulturscenen.

Beslutsnivå

Kultur- och fritidsnämnden.

Sammanfattning

Kultur- och fritidsnämnden gav vid sitt sammanträde 2015-11-24 förvaltningen i uppdrag att ”genomföra en strategisk analys av det långsiktiga behovet av idrotts- och fritidsanläggningar samt ”kulturscenen”, där även föreningslivets synpunkter beaktas. Tidsperspektivet är 2017 – 2030.” (KOFN 2015-11-24 § 8).

Förvaltningen har genomfört en analys av nuvarande kulturscen baserat på tillgänglig befolkningsprognos, inhämtat verksamheternas synpunkter vid möten och skriftligen, gjort bedömningar av behov samt beaktat olika områdets utveckling. Samtliga verksamheter har beretts möjlighet att ge skriftliga synpunkter på det underlag som presenteras i ärendet.

Bakgrund

Kultur- och fritidsnämnden gav vid sitt sammanträde 2015-11-24 förvaltningen i uppdrag att ”genomföra en strategisk analys av det långsiktiga behovet av idrotts- och fritidsanläggningar samt ”kulturscenen”, där även föreningslivets synpunkter beaktas. Tidsperspektivet är 2017 – 2030.” (KOFN 2015-11-24 § 8). Förvaltningen har sedan tidigare redovisat uppdraget med avseende på idrotts- och fritidsanläggningar.

Ärendebeskrivning

Rapporten ”Strategisk analys av kulturscener 2017-2030, del 1, inventering och nuläge samt del 2, analys och slutsatser” sammanfattar underlaget inventering, kartläggning och strategisk analys av kulturscener i Värmdö kommun.

En inventering har gjorts av geografiska platser för kulturverksamhet. En

sammanställning av kultur- och fritidsavdelningens kärnverksamheter har gjorts utifrån antal deltagare/besökare. Inventeringen redovisades för kultur- och fritidsnämnden i december 2017.

Utredningen och processen har bestått av möten med verksamhetsledare inom kommunens kärnverksamheter och föreningslivet. Frågor har även ställts via e-post och telefonintervjuer och rapporten har skickats på remiss till berörda verksamheter.

Bedömning

Underlaget som har utarbetats inom ramen för uppdraget får sitt mest konkreta uttryck i att redovisa nuläget vad gäller kulturscener i förenings-, näringsliv och kommunägda verksamheter och lokaler. Rapporten har främst sin relevans i att den tjänar som underlag vid långsiktig planering där behovet av kulturscener är en naturlig del av utvecklingen av Värmdö. Exempelvis kan den användas som stöd i planprocessen.

Ekonomiska konsekvenser

Analysen av det långsiktiga behovet av kulturscener har inga direkta ekonomiska konsekvenser. Tillskapandet av nya kulturscener innebär vanligen investering av omfattande karaktär samt utrymme för ökade driftkostnader.

Konsekvenser för miljön

Strategisk analys av kulturscener 2017-2030 har inga direkta konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Strategisk analys av kulturscener 2017-2030. Analysen av det långsiktiga behovet av kulturscener har en indirekt positiv konsekvens för medborgarna då rapporten utgör ett underlag för planering som förväntas vara till gagn för medborgarnas möjlighet att delta och/eller utöva kultur.

Konsekvenser för barn

Barn och unga är de främsta brukarna av verksamheter i kulturscener i Värmdö kommun.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Biläggs/Biläggs ej
1	Bilaga 1: Strategisk analys av Värmdös kulturscener del 1 och 2	Biläggs

Pia Andersen
Chef kultur- och utbildningssektorn

Fredrik Nornvall
Kultur- och fritidschef

Strategisk analys av Värmdös kulturscener 2017-2030

Del 1

Inventering och nuläge

Del 2

Analys och slutsatser

Heidi Trakowski, Sabina Plomin
Kultur- och fritidsavdelningen

VÄRMDÖ KOMMUN

Innehåll del 1

Inledning.....	4
Bakgrund och syfte	4
Tidplan	4
Metod och underlag	4
Avgränsningar	5
Kulturscener i Värmdö kommun.....	6
Kulturscener per område.....	6
Område Gustavsberg	7
Sammanfattning av verksamheter i område Gustavsberg.....	8
Område Ingarö:.....	10
Sammanfattning av verksamheter i område Ingarö	11
Område Skärgården:.....	12
Djurö/Vindö/Stavsnäs.....	12
Område Skärgården:.....	13
Lådna/Möja/Svartsö	13
Område Skärgården:.....	14
Bullerö/Nämdö/Runmarö/Sandhamn	14
Sammanfattning av verksamheter i område Skärgården	15
Område Värmdölandet:.....	17
Sammanfattning av verksamheter i område Värmdölandet	18
Del 2	
Innehåll del 2	19

Inledning

Bakgrund och syfte

Förvaltningen har av kultur- och fritidsnämnden, fortsättningsvis benämnt KOFN, fått i uppdrag att genomföra en strategisk analys av det långsiktiga behovet av kulturscener där även föreningslivets synpunkter beaktas. Tidsperspektivet är 2017 – 2030. (KOFN 2015-11-24 §8)

Rapporten om kulturscener består av två delar:

Första delen är en inventering och kartläggning av befintliga kulturscener. Syftet är att skapa en helhetsbild av platser där medborgare kan utöva kultur och/eller ta del av kultur i Värmdö kommun. Helhetsbilden kommer i nästa skede att ligga till grund för en analys om behovet av kulturscener i Värmdö kommun. I slutet av rapporten redovisas antalet besökare i kultur- och fritidsavdelningens kärnverksamheter och befolkningsstatistik och prognoser för 2021, 2026 och 2030 utifrån dokumentet Värmdö befolkningsprognos 2017- 2026.

Andra delen omfattar strategisk analys av första delen för att belysa framtida behov av kulturscener främst inom Kultur- och fritidsavdelningens kärnverksamheter. Analysen utgår även från de mål som ställs för verksamheterna och en omvärldsanalys för att ta fram utvecklingsfaktorer som bör vägas in i planering av kulturscener i framtiden.

Tidplan

Rapport första delen. Arbetet pågår från september 2017 och presenteras för kultur- och fritidsnämnden den 5 december.

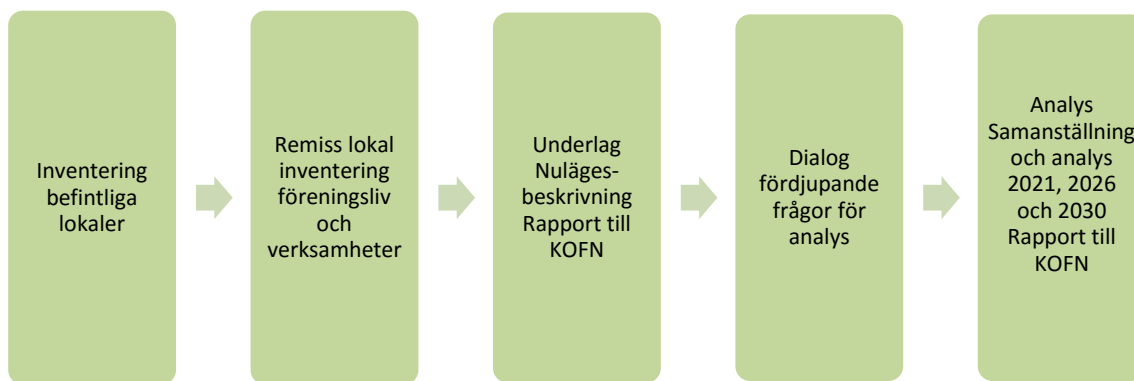
Rapport andra delen. Arbetet pågår från december 2017 och presenteras för kultur- och fritidsnämnden våren 2018.

Metod och underlag

En inventering har gjorts av geografiska platser för kulturverksamhet. En sammanställning av kultur- och fritidsavdelningens kärnverksamheter har gjorts utifrån antal deltagare/besökare.

I framtagandet av inventeringen har avdelningens kännedom om kulturscener kompletterats med förfrågningar till föreningsliv, näringsliv och organisationer med kännedom om kulturverksamhet eller lokalkännedom. Några exempel är hembygdsföreningar, kulturföreningar, Svenska kyrkan och Skärgårdsstiftelsen. Även underlag från Kultur- och fritidsavdelningens kärnverksamheter, Kulturskola, Bibliotek, Konsthall, Ungkulturhuset Gurraberg och Scenkonst för barn och unga, har tagits med i inventeringen.

Ytterligare underlag som använts är Befolkningsprognos 2017-2026 Värmdö kommun, KOFN verksamhetsberättelse 2016 och Värmdö kommuns lokalbokningssystem, Interbook.

Figur: Processteg

Avgränsningar

Rapporten är en kartläggning av kommunala, föreningsdrivna och privata verksamheter/lokaler som riktar sig till allmänheten.

En avgränsning har gjorts genom att inte ta med privata verksamheter/lokaler som inte riktar sig till allmänheten i större utsträckning t.ex. privata ateljéer, studios, restauranger/krogar som erbjuder underhållning i mindre skala, eller privatägda fastigheter, platser utomhus såsom gator och torg.

Värmdös sport och idrottshallar tillhandahåller till viss del möjlighet även till kulturverksamhet som till exempel dans och cirkus. De anläggningar som i kommunens lokalbokningssystem går att boka för dans, mötesverksamhet eller som samlingsal har tagits med men ingen inventering av kulturverksamheten har gjorts.

Gym och motionsanläggningar har även danskurser i sitt utbud. De har inte tagits med i inventeringen då den verksamheten bedöms ha ett motionsändamål.

Fritidsgårdsverksamhet har inte tagits med då den inte är en uttalad kulturscen med undantag för Ungkulturhuset Gurraberg.

Kulturscener i Värmdö kommun

Ett första steg har varit att inventera kulturscener i Värmdö kommun. En kulturscen är en geografisk plats, en fastighet eller en lokal i en fastighet som används eller kan användas för kulturell verksamhet.

Kulturscener per område

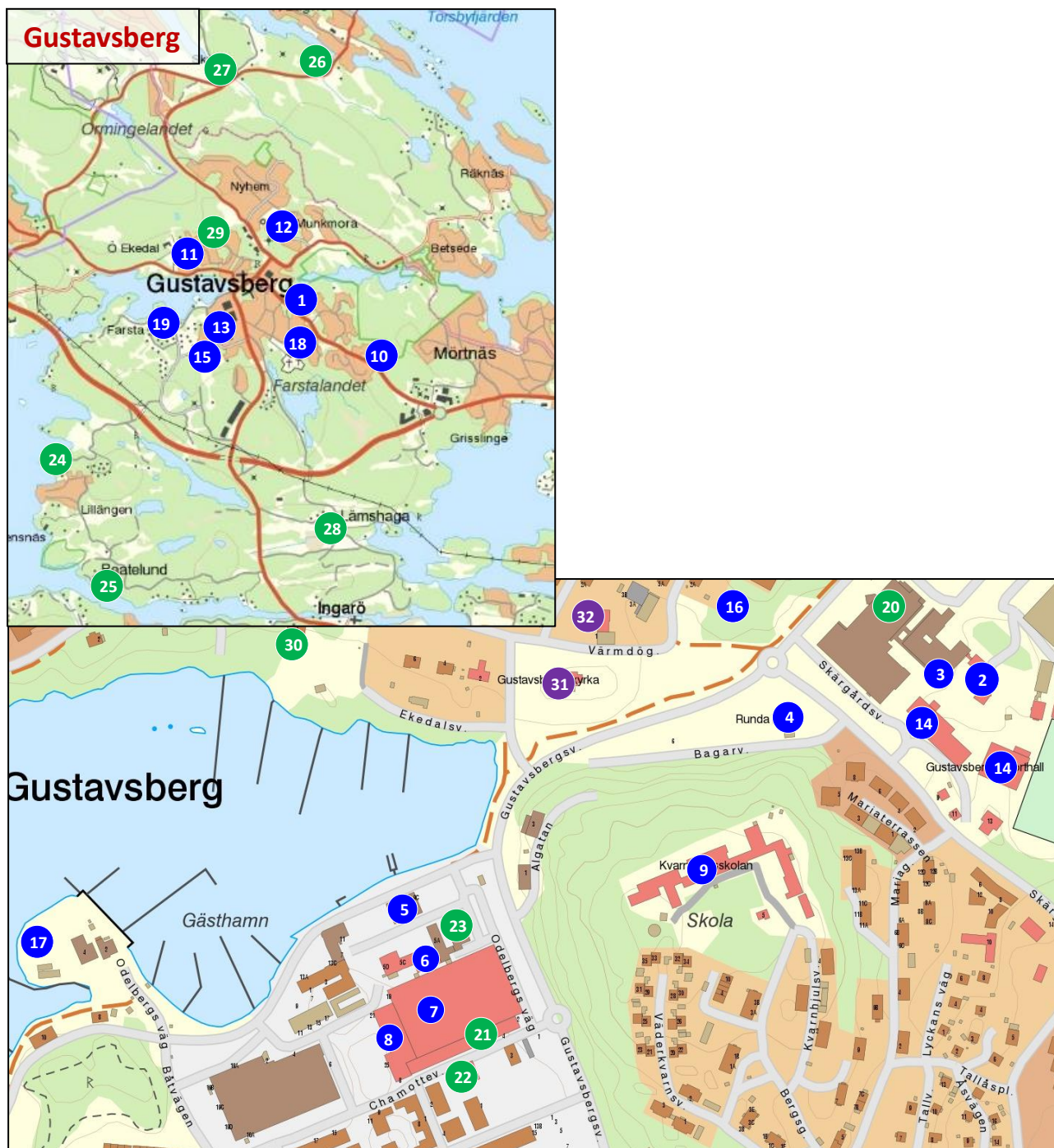
Värmdö kommun har i denna rapport delats in i fyra områden: Gustavsberg, Ingarö, Skärgården och Värmdölandet. Området Gustavsberg omfattar Ormingelandet och Farstalandet. Området Ingarö omfattar Ingarölandet. Området Skärgården är i denna rapport en sammanslagning av SWECOs två områden Djurö-Vindö och Skärgården. Detta för att få ett större innehåll av data. Området omfattar Fågelbrolandet, Djurö, Vindö samt öar. Värmdölandet omfattar hela Värmdön.

Varje område beskrivs med en eller flera kartbilder. Platsen för kulturscenerna har markerats ut på kartan och ägarform visualiserats genom olika färger. Efter varje område följer en sammanfattning av den verksamhet som finns på de aktuella kulturscenerna i området.

Kartbilderna ger en snabb överblick på kulturscenernas geografiska placering i hela kommunen samt om platsen ägs/drivs av kommunen, föreningslivet, privat eller kyrkan. Platser markerade som privatägda omfattar lokaler som ägs av stiftelser, företag och i vissa fall även privatpersoner. Verksamheten på respektive plats kan dock ha en annan huvudman än ägaren, vilket beskrivs i den sammanfattande texten efter varje område.

Område Gustavsberg:

Kommunägda lokaler/platser

1. Skogsbo kommunhus
2. Musikens Hus
3. Gustavsbergsteatern
4. Runda huset
5. Gula byggningen
6. Torkhuset
7. Porslinsfabriken
8. Dekorhuset & Konstnärshuset
9. Kvarnbergsskolan
10. Öbyskolan
11. Ekedalsskolan
12. Munkmoraskolan

13. G2 Gymnasium
14. Ekvallen/Gustavsbergs sporthall
15. Farstaborgs IP
16. Kyrkstallet
17. Kattholmen
18. Gustavgården
19. Slottsovalen

Privatägda lokaler/platser

20. Gurraberg
21. Chamottehuset
22. Hänkelhuset/Pann-centralen

23. Hotell Blå Blom
24. Artipelag
25. Beatelund
26. Långsunda gård
27. Skeviks gård
28. Lemshaga skola
29. Movement to Art
30. Villa Strandvik, utomhusscenen

Svenska kyrkans lokaler/platser

31. Gustavsbergs kyrka
32. Kyrkettan

Sammanfattning av verksamheter i område Gustavsberg

Ateljéer och verkstäder

Dekorhuset, Chamottehuset och Hänkelhuset disponeras av Ateljéföreningen G-studion som administrerar uthyrning av ett 70-tal konstnärateljéer. Fastigheterna inrymmer även en keramikverkstad med kursverksamhet av studieförbund, ytor för utställningar samt ett ugnsrum för bränning av keramik.

Movement to Art är en privat ateljé, med kursverksamhet i dans, rörelse, teckning och måleri. Även trädgården används i verksamheten.

Konsthallar, gallerier och museer

I Gula byggnaden finns Gustavsbergs konsthall med flera större rum för utställningar och butik samt Gula galleriet med tre mindre utställningsrum för temporära utställningar.

I Torkhuset har Gustavsbergs Porslinsmuseum sina verksamhetslokaler med ytor för utställningar, butik samt en verkstad för keramik/porslinsmålning.

Panncentralen är en lokal i Hänkelhuset som används för mindre utställningar av konst och fotografi som arrangeras av bland annat Gustavsbergs konstförening och Värmdö konstnärer. I kommunhuset i Skogsbo används entrén för mindre utställningar. Kommunhuset har även en stor samling offentlig konst och arrangerar konstvandringar.

I Artipelag finns konsthall och butik, café-och restaurangverksamhet, workshops, aktivitetsutrymmen och konferensrum. Artbox med möjlighet för musik, teater, evenemang och mötesverksamhet.

Verksamheten drivs av Artipelag AB.

Bibliotek

I Runda huset bedrivs kommunalt folkbibliotek. Biblioteket har en omfattande programverksamhet med utställningar, föredrag och kursverksamhet i lokalerna. I huset finns mötesrum samt en större utställningsyta på ca 100 kvm på plan 4.

Kulturhus

I Ungkulturhuset Gurraberg finns verksamhetsanpassade lokaler för kursverksamhet i kulturämnen. Ateljé för bild/keramik, stor och liten Black box, dansstudio, DJ-studio, biograf, replokal, studio samt mötesrum och kök. I lobbyn finns en liten. Gurraberg är en kommunal verksamhet som bedriver gratis kursverksamhet för unga 13-25 år samt hyr ut lokalerna för möten, kurser och evenemang.

Gustavsbergsteatern har en stor salong med 247 platser med möjlighet för musik, teater, bio samt mötesverksamhet. Två danssalar. Foajén kan hysa mindre evenemang. Lokalerna hyrs ut för kursverksamhet i dans, teater och musikal till Värmdö scenskola, Gustavsbergbaletten, Next Step Studios och Värmdö Kulturskola. Eurostar driver bioverksamheten på uppdrag av KOFN. Värmdö kommun förlägger stora delar av scenkonstprogram för barn och unga i lokalerna. Uthyrning görs även till möten, evenemang och konserter arrangerade av både föreningsliv och privata aktörer.

Värmdös kommunala Kulturskola driver kursverksamhet för barn och unga i Musikens hus. Där finns verksamhetsanpassade lokaler för musikundervisning, Lilla och stora salen samt möjlighet att använda foajén. Utanför huset finns en dansbana. Till viss del hyrs lokaler ut för repetition och föreställningar på helger.

Porslinsfabriken är ett planerat kulturhus i Gustavsbergs hamn. Tidigare har lokalen använts för föreställningar, mässor och utställningar.

Skol- och idrottslokaler

Vid sökning på dans, samlingssal och mötesverksamhet i kommunens lokalbokningssystem kommer följande lokaler: Ekedalsskolans matsal och gymnastiksal. G2 gymnasium. Gustavsbergs sporthall. Ekvallens sammanträdesrum. Kvarnbergsskolans matsal. Farstaborgs IP samlingslokal. Munkmoraskolans matsal. Ösby sporthall. Ösby skolans matsal och arkaden.

Samlingssalar och evenemanglokaler

På Långsunda gård arrangeras kortare kurser, föredrag, utställningar och workshops. Där finns möteslokaler samt en trädgård. Verksamheten drivs i privat regi.

Beatelunds fåfånga är en privatägd evenemangsal där det arrangeras konserter och den hyrs även ut till privata evenemang. Där finns även en trädgård.

I centrala Gustavsberg finns det lilla huset kallat Kyrkstallet. Det ägs av Värmdö kommun och hyrs ut till olika mindre evenemang sommartid arrangerade av föreningslivet.

På Gustavsgården arrangerar föreningen Guldkanten årligen ett flertal större evenemang, samt att verksamheten köper in kulturprogram till de boende. Det finns en större samlingssal som även fungerar som evenemangsal. Äldreboendet Slottsovalen köper också in kulturprogram till de boende.

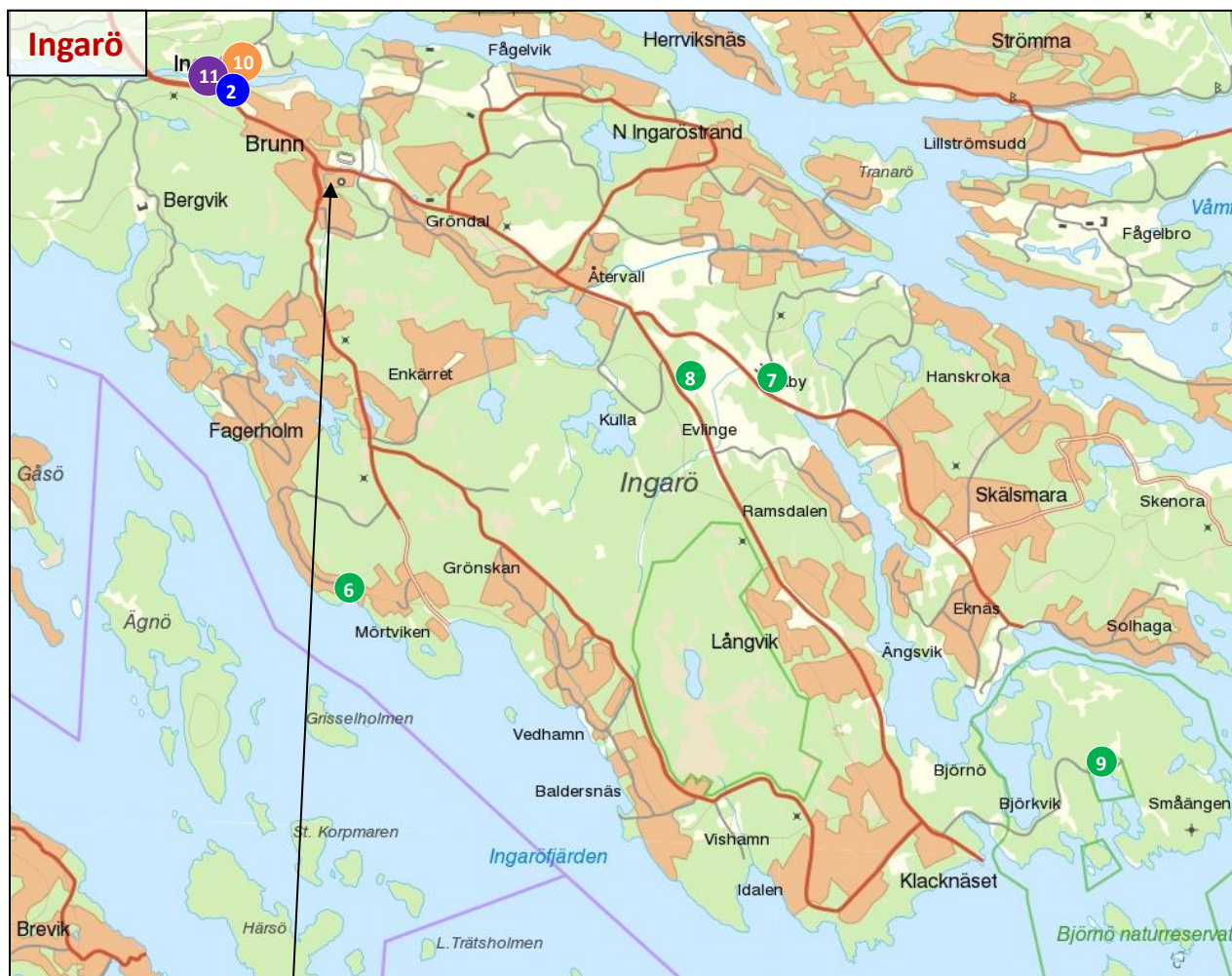
I Gustavsbergs kyrka arrangeras årligen ett flertal konserter och föredrag. Kyrkan driver även körverksamhet. Kyrkettan erbjuder samlingssal och är plats för barnkörer och barnverksamhet via kyrkan.

När det kommer till lokaler för möten och konferenser finns privatägda Skeviks Gård och Hotell blå blom som även är spelplats för revyer och folklustspel.

Utomhusscener

Öppna scener finns utanför Villa Strandvik och vid Musikens Hus. Även gräsytan framför Torkhuset används för att ställa upp temporär utomhusscenen. På Kattholmen i Gustavsbergs hamn planeras en ny utomhusscenen. Intill Lemshaga akademi finns en amfiteater.

Område Ingarö:

Kommunägda lokaler/platser

1. Ingarö bibliotek
2. Ingarö hembygdsgård
3. Brunnns skola
4. Ingarö sporthall
5. Ingarö föreningshus

Privatägda lokaler/platser

6. Tillitsverket
7. Säby gård
8. Säby gravfält
9. Sjöboden i Ramsviken

Föreningsägda lokaler/platser

10. Kulturladan i Pilhamn

Svenska kyrkans lokaler/platser

11. Ingarö kyrka och församlingsgård

Sammanfattning av verksamheter i område Ingarö

Bibliotek

I Ingarö bibliotek bedrivs folkbibliotek. Biblioteket har även programverksamhet med föredrag och kurser i lokalerna.

Hembygdsgårdar och hembygdmuseer

Ingarö hembygdsförening driver Ingarö hembygdsgård, ett hembygdmuseum med utställningar i hembygdsgården och intilliggande Klockargården. Föreningen arrangerar evenemang i egen regi och samverkan, hembygdsdagar, marknader och evenemang.

I Sjöboden i Ramsviken finns en fotoutställning om familjen som en gång ägde huset. Huset ägs och utställningen drivs av Skärgårdsstiftelsen.

Skol- och idrottslokaler

Vid sökning på dans, samlingssal och mötesverksamhet i kommunens lokalbokningssystem kommer följande lokaler: Fågelviks skolas gymnastiksal och matsal. Brunns skolas matsal och musiksal. Ingarö sporthall motionslokal och teorisal. Nybyggda Ingarö föreningshus har en större möteslokal.

Samlingssalar och evenemangsalokaler

Ingarö hembygdsförening äger och driver Kulturladan i Pilhamn som ligger intill hembygdsgården. En plats där det arrangeras marknader och evenemang.

På Säby Gård finns lokaler för möten och konferenser. Galleriet är en större evenemangsalokal med konstgalleri.

Ingarö kyrka har konserter och evenemang och i Ingarö församlingsgård bedrivs barnkör och barnverksamhet.

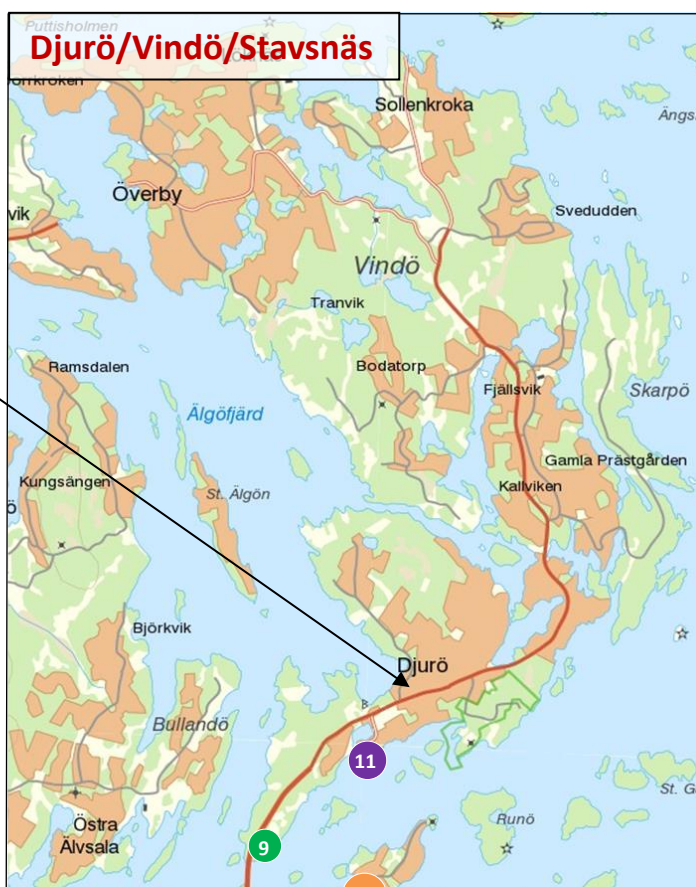
Tillitsverket arrangerar lekdagar och läger i Johannesdal. De använder både en samlingssal samt skogen, en trädgård samt ett bakeri med vedugn. Evenemangen riktar sig till barn, unga och familjer.

Utomhusscener

Utöver tillitsverkets skog och trädgård finns även Säby Gravfält, där det årligen arrangeras en Vikingadag av Ingarö hembygdsförening.

Område Skärgården:

Djurö/Vindö/Stavsnäs

Kommunägda lokaler/platser

1. Djurö bibliotek
2. Djurö skola
3. Djurö sporthall
4. Djurö kulturhus
5. Djuröhemmet
6. Stavsnäs bygdegård
7. Stavsnäs byskola och lärarbostad
8. Strömma hembygdsgrd

Privatägda lokaler/platser

9. Djurönäset

Föreningsägda lokaler/platser

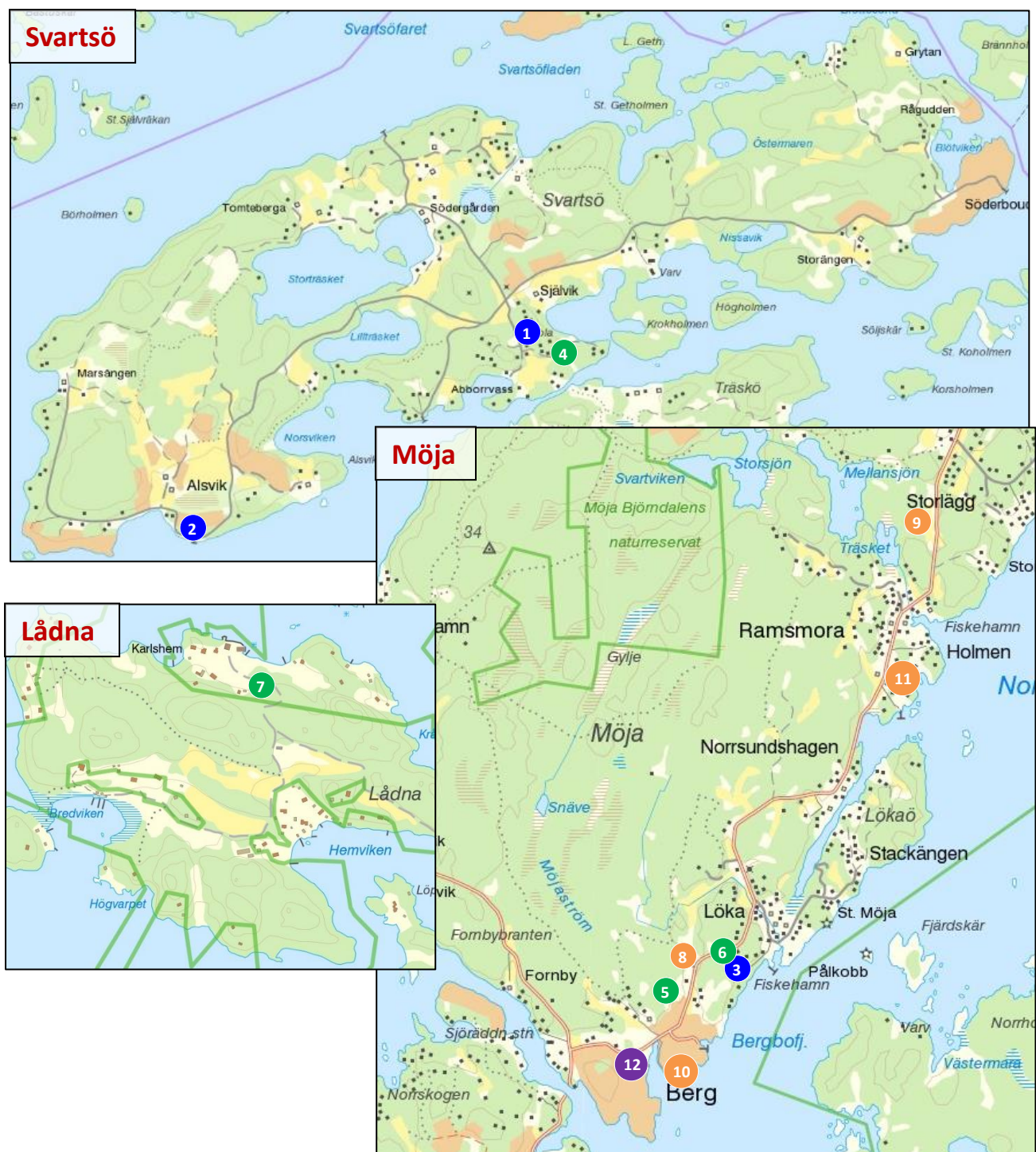
10. Skärgårdsmuseet i Stavsnäs

Svenska kyrkans lokaler/platser

11. Djurö kyrka och Klockargården

Område Skärgården:

Lådna/Möja/Svartsö

Kommunägda lokaler/platser

1. Svartsö skola
2. Hembygdsgården Ahlsvik
3. Möja skola

Privatägda lokaler/platser

4. Sågen Svartsö
5. Möja Vandrarhem
6. Möjahallen
7. Fyrbåken Lådna

Föreningsägda lokaler/platser

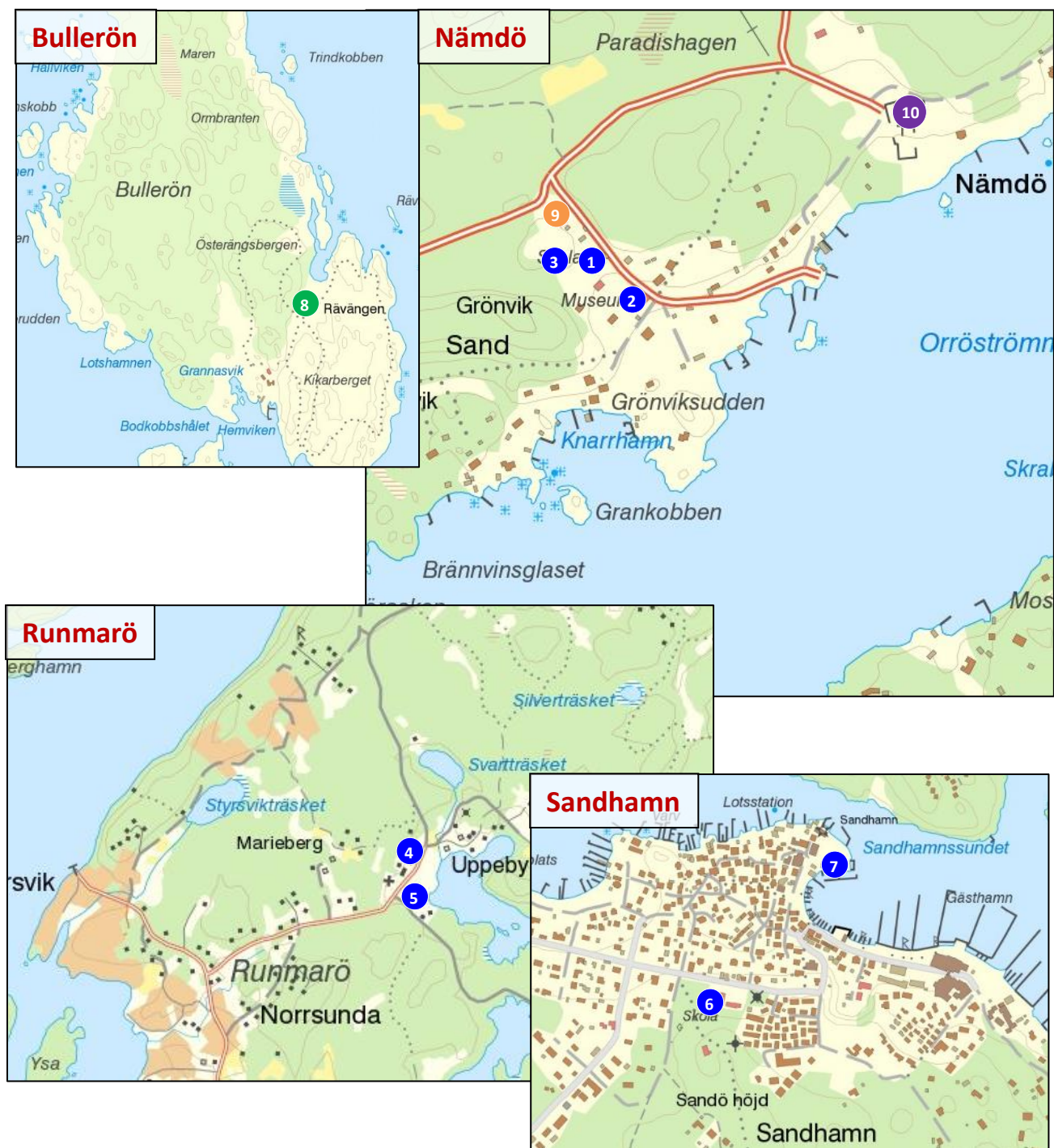
8. Möja Dansbana
9. Möja Gästhem
10. Möja hembygdsmuseum
11. Roland Svenssonmuseet

Svenska kyrkans lokaler/platser

12. Möja kyrka och prästgård

Område Skärgården:

Bullerö/Nämdö/Runmarö/Sandhamn

Kommunägda lokaler/platser

1. Nämdö ö-bibliotek
2. Skärgårdsmuseet Nämdö
3. Garden of Elements
4. Runmarö ö-bibliotek
5. Runmarö hembygdsgård
6. Sandhamns ö-bibliotek
7. Sandhamns museum

Privatägda lokaler/platser

8. Bruno Liljeforsmuseet

Föreningsägda lokaler/platser

9. Nämdö hembygdsgård

Svenska kyrkans lokaler/platser

10. Nämdö kyrka

Sammanfattning av verksamheter i område Skärgården

Hembygdsgårdar och hembygdsmuseer

I skärgården finns ett flertal hembygdsgårdar. Några driver museiverksamhet såsom Skärgårdsmuseet i Stavsnäs, Strömma hembygdsgård, Nämdö skärgårdsmuseum, Sandhamns museum och Möja hembygdsmuseum. Runmarö hembygdsgård har även en filial till Skärgårdsmuseet på övervåningen.

Hembygdsgårdarna fungerar även ofta som samlingslokaler och hyrs ut för privata sammankomster och evenemang. Utöver det så arrangerar hembygdsföreningarna ofta marknadsdagar och kulturevenemang själva. Runmarö hembygdsgård och Nämdö hembygdsgård har även utrustning för att visa bio.

Museer och konst

På Möja finns Roland Svenssonmuseet med en utställning om konstnärens liv och produktion. Museet är en kopia av konstnärens ateljé på Tornö och drivs av Sällskapet Roland Svenssons vänner. På Bullerö är Bruno Liljefors målarstuga inredd till museum. Ön och museet förvaltas av Länsstyrelsens naturvårdsenhet, där finns också en natur och kulturstig. Djurö Kulturhus, och Stavsnäs Byskola används för temporära konstutställningar av föreningen Konst & Kultur i Djurö Stavsnäs.

Besöksgård Hjälmo (ej på kartan). Skärgårdsstiftelsen har en utställning om ön från 1500-talet fram till idag, med brukandet i fokus. En del av utställningen har lokala konstnärer gjort där besökaren får se hur ett jordbruk skötes på 1930-talet. Utställningen är öppen under helger på vår och höst och dagligen under sommaren. Där finns även en natur och kulturstig.

Bibliotek

I Värmdö Skärgårdsskola på Djurö finns ett kommunalt folkbibliotek. Biblioteket har även programverksamhet med föredrag och kurser i lokalerna. Värmdö har även fem Ö-bibliotek. Ö-biblioteken på Runmarö, Svartsö och Möja ligger i Värmdö Skärgårdsskolas lokaler på respektive ö. På Nämdö och Sandhamn ligger biblioteken i de tidigare skollokalerna som idag inte har någon skolverksamhet. De biblioteken drivs av Nämdö hembygdsförening respektive Sandhamns Intresseområdes förening. Utöver ordinarie utlåningsverksamhet så förekommer programverksamhet i ö-biblioteken.

Två gånger per år passerar bokbåten Värmdö kommun. Den besöker öarna Gällnö, Lådna, Svartsö, Möja Ström, Norra Stavsudda, Korsö, Runmarö, Storö Hagede, Sandhamn och Nämdö.

Skol- och idrottslokaler

Vid sökning på dans, samlingsal och mötesverksamhet i kommunens lokalbokningssystem kommer följande lokaler: Djurö sporthall. Djurö skolas matsal, musiksal, bild- och keramiksal. Möjahallen möteslokal.

Samlingssalar och evenemanglokaler

I skärgården finns några bygdegårdar och hembygdsgårdar med funktion som samlingslokal och/eller evenemanglokal. Dessa är Stavsnäs bygdegård, Nämdö hembygdsgård, Hembygdsgården Ahlsvik på Svartsö och Möja Dansbana. Flertalet av dem används både till föreningarnas egna evenemang såsom marknadsdagar, lokal pub eller föredrag och är tillgängliga att hyra för privata evenemang. Möja Dansbana driver bioverksamhet. Även Stavsnäs bygdegård och Nämdö hembygdsgård har möjlighet att visa bio.

Äldreboendet Djuröhemmet köper in programverksamhet till de boende. På Möja kan Möja vandrarhems samlingsal användas till möten, föredrag och samlingar.

I Stavsnäs Byskola arrangeras teateruppsättningar, konserter och festivaler. Djurönäset konferensanläggning har en löpande konsertverksamhet under året och arrangerar årligen en större festival i folkparken. På Lådna finns ett gammalt missionshus som kallas Fyrbåken, eller Båkhuset som fungerar som lokal samlings- och evenemanglokal och ägs av Skärgårdsstiftelsen. Nämndö kyrka och Möja kyrka används även för konsertverksamhet.

För barn och ungdomsverksamhet används Djurö Kulturhus för barnteater. Stavsnäs Bygdegård är även plats för ungdomsverksamheten Fyrhuset. På Möja drivs ungdomsverksamhet i Möja Gästhem. Kyrkan har även vuxenkörer, barnkörer, barnteater och samlingsalar i Djurö kyrka och Klockargården, Nämndö kyrka samt Möja kyrka och Möja Prästgård.

På ett antal öar finns även lador, skolbyggnader och liknande som idag är i privat ägo och endast delvis används för lokala evenemang och samlingar. Ett exempel är Sågen på Svartsö som drivs av Ö-rätt. Övriga är inte inventerade.

Utomhusscen

Djurönäsets "Folkparken" används för konserter och festivaler. På Nämndö anläggs Garden of Elements: En trädgård med skapande verksamhet för barn i samverkan med föreningen Globträdet.

Område Värmdölandet:

Kommunägda lokaler/platser

1. Hemmesta bibliotek
2. Ljungs äldreboende
3. Daghöjden
4. Diamanten seniorcenter
5. Grantomtahallen
6. Hemmesta sporthall
7. Värmdö sporthall
8. Hemmestaskolan
9. Viks skolrestaurant
10. Kyrkskolan

Privatägda lokaler/platser

11. Siggesta gård
12. Skärgårdskyrkan
13. Smedja Janne Hansson

Föreningsägda lokaler/platser

14. Värmdö bygdegård
15. Saltarö gamla skola
16. Hembygdsmuseum
17. Orrnäset

Svenska kyrkans lokaler/platser

18. Värmdö kyrka
19. Sjölidens kapell/Lyckebo

Statligt ägda lokaler/platser

20. Fredriksborgs fästning

Sammanfattning av verksamheter i område Värmdölandet

Ateljéer och verkstäder

I Fagerdala finns Smedja Janne Hansson som har studiecirkel i smide i samverkan med Studieförbundet Vuxenskolan.

Hembygdsgårdar och -museer

Värmdö Skeppslags fornminnesförening driver hembygdsmuseum vid Värmdö kyrka. I lokalerna Kyrkstallet och Grindstugan finns plats för utställningar, evenemang och samlingsal. Längst ut på norra Värmdölandet ligger det statliga byggnadsminnet Fredriksborgs fästning. Platsen är öppen för besök vid vissa tider sommartid.

Bibliotek

I Hemmesta skola drivs kommunalt folkbibliotek. Biblioteket har även programverksamhet med föredrag och kurser i lokalerna.

Skol- och idrottslokaler

Vid sökning på dans, samlingsal och mötesverksamhet i kommunens lokalbokningssystem kommer följande lokaler: Hemmesta sporthall och motionslokal. Hemmestaskolans gymnastiksal och matsalar. Grantomtahallen. Kyrkskolans matsal. Viks skolas skolrestaurant. Värmdö sporthall.

Samlingssalar och evenemanglokaler

Ljungs äldreboende köper in kulturprogram till de boende och tillhandahåller repetitionslokal för Mörtnäskören. Även äldreboendet Daghöjden och Diamanten Seniorcenter köper in kulturprogram till boende och besökare.

I Hemmesta finns Värmdö Bygdegård som förvaltas och hyrs ut av Värmdö bygdegårdsförening. I huset finns flera samlingslokaler lämpliga för möten, konserter, dans och marknader. Utomhus finns även en dansbana med utomhusscenen. I Boda finns hembygdsgården Orrnäset som förvaltas av Hembygdsföreningen Boda by. Södra Värmdö hembygdsförening förvaltar och hyr ut Saltarö gamla skola, en lokal för möten och evenemang.

På Siggesta gård finns lokaler för möten och konferens. Logen är en stor evenemangsal med möjlighet till konserter, marknader och privata arrangemang. Verksamheten drivs av Siggesta Gård AB.

Värmdö Kyrka har konsert- och musikprogram, körer, kyrkan som kulturarv med visningar, historiska kyrkkurser och julspel. Intill kyrkan finns Sockenstugan med en samlingsal. I Hemmesta finns Sjölidens kapell och Sommarro. Där hålls föredrag, musikprogram, barnverksamhet, ungdomsverksamhet, barnsång, körer för alla åldrar, konstutställningar, påskspel och valborgsfirande.

Intill Sjölidens rustas nu Lyckebo för att kunna bli ett allaktivitetshus för inkluderingsprojekt, både samlingslokal och för verksamhet.

I Skärgårdskyrkan arrangeras barnsång i privat regi av organisationen Popkids.

Utomhusscenen

Vid Grisslinge havsbad finns plats för temporär utomhusscenen. I Saltarö finns en dansbana där det arrangeras dans av Södra Värmdö hembygdsförening. Vid Sjölidens finns en enkel utomhusscenen med gräsplan där det arrangeras utomhuskonserter.

Strategisk analys av Värmdös kulturscener 2017-2030

Del 2

Analys och slutsatser

Innehåll del 2

Styrande dokument nationellt, regionalt och lokalt	21
Nationella kulturpolitiska mål	21
Regionala kulturstrategin och RUFSS 2050	21
Kultur- och fritidsnämndens mål i Värmdö kommun	22
Styrdokument för Värmdö kommuns kulturverksamheter	22
Befolkningsprognoser	22
Översikt antalet besökare/deltagare	24
Kulturscener för barn och unga	24
Kulturskoleverksamhet	25
Scenkonst i skola och förskola	27
Fritidsgården som kulturcen	28
Kulturscener för alla medborgare	29
Bibliotek och ö-bibliotek	29
Gustavsbergs Konsthall	31
Offentlig konst, utomhusscener och parker	32
Privata museer och konsthallar	32
KKN	32
Hembygdsgårdar och hembygdmuseer	33
Kyrkor och församlingsgårdar	33
Slutsatser	34

Styrande dokument nationellt, regionalt och lokalt

Nationella kulturpolitiska mål

De nationella kulturpolitiska målen ska styra den statliga kulturpolitiken men även kunna vägleda kulturpolitiken i kommuner och regioner/landsting.

Enligt de nationella kulturpolitiska målen ska kulturen vara *”en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.”*

För att uppnå dessa mål ska kulturpolitiken:

- Främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och allas möjlighet till att utveckla sina skapande förmågor
- Främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- Främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- Främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- Särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur

Regionala kulturstrategin och RUF 2050

Den regionala kulturstrategin, som ska kopplas till RUF 2050, ska ge Stockholms läns landsting och kommunerna i länet en vägledning för hur man tillsammans ska jobba med de övergripande kulturfrågorna i länet. (Beslut om RUF 2050 tas i juni 2018).

Dokumentet kommer att staka ut riktningar, beskriva framtida prioritering och peka på viktiga utvecklingsfaktorer inom kulturlivet för att uppnå visionen *Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion*.

Utifrån de fyra övergripande målen i RUF 2050 har fyra målområden i kulturstrategin tagits fram:

1. En tillgänglig region med god livsmiljö (RUF 2050)
  - Kulturstrategins målområde:
Kulturupplevelser, möten och bildning bidrar till en god livsmiljö i en tillgänglig region
2. En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region (RUF 2050)
  - Kulturstrategins målområde:
Kulturen stärker demokratin i en öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region
3. En ledande tillväxt och kunskapsregion (RUF 2050)
  - Kulturstrategins målområde:
Kulturdriven tillväxt och det kreativa företagandet bidrar till regional utveckling i en ledande tillväxt- och kunskapsregion
4. En resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp (RUF 2050)
  - Kulturstrategins målområde:
Kultur och kulturmiljö bidrar till att skapa en hållbar utveckling i en resurseffektiv och resilient region

Hur ska detta nås och vad behöver utvecklas?

Fyra insatsområden för att långsiktigt bidra till strategins övergripande målområden:

- Öka tillgängligheten till och deltagandet i kulturlivet
- Stärka möjligheterna till konstnärlig utveckling
- Omfatta digitaliseringens möjligheter och utmaningar
- Använda kultur och kulturmiljöer som resurs i samhällsplanering

Kultur- och fritidsnämndens mål i Värmdö kommun

- Stärkt social hållbarhet genom olika åtgärder och aktiviteter för fler målgrupper
- Ökad tillgänglighet till ett rikt kultur- och fritidsutbud
- Fortsatt utveckling av dialog/samverkan med medborgare och idéburna sektorn
- Inflytande och dialog med barn och unga vid utveckling av kultur- och fritidsutbud

Styrdokument för Värmdö kommuns kulturverksamheter

- Biblioteksplan Värmdö Bibliotek
- Uppdrag för kärnverksamheterna, bibliotek, kulturskola, konsthall och fritidsgårdar
- Föreningsbidrag i Värmdö kommun

Befolkningsprognoser

Som utgångspunkt för statistik och beräkningar i analysen används Befolkningsprognos Värmdö 2017-2026, planeringsalternativ samt SCB och kultur- och fritidsnämndens verksamhetsberättelse 2016.

Tabell 1: Folkmängd år 2016, prognos planeringsalternativ för år 2016-2026 samt förändring jämfört med folkmängd år 2016 per kommunal. Utblick mot 2030.

Kommundelar	2016	2021		2026		2030	
Djurö/Stavsnäs och Skärgården	4 594	4 685	2%	4 877	6%	5 027	9%
Gustavsberg	16 330	20 946	28%	24 027	47%	24 852	52%
Ingarö	7 204	7 870	9%	8 128	13%	8 522	18%
Värmdölandet	13 803	14 375	4%	15 371	11%	16 740	21%
Restbefolkning	69	69	0%	69	0%	69	0%
Totalt	42 000	47 945	14%	52 471	25%	55 210	31%

Tabell 2: Utfall år 2016, prognos planeringsalternativ för år 2021 och år 2026, samt förändring jämfört med folkmängd 2016. Utblick mot 2030.

Ålder	2016	2021	2026	2030			
0	493	629	28%	657	33%	640	30%
1-5	2 764	3 433	24%	3 843	39%	3 826	38%
6-9	2 482	3 433	38%	3 081	24%	3 313	33%
10-12	1 947	2 591	33%	2 058	6%	2 353	21%
13-15	1 824	1 979	8%	1 923	5%	2 117	16%
16-18	1 511	1 896	25%	1 926	27%	1 981	31%
19-24	2 680	2 832	6%	3 323	24%	3 341	25%
25-34	3 918	5 315	36%	5 117	31%	4 985	27%
35-49	9 507	9 892	4%	10 922	15%	11 813	24%
50-64	7 932	9 383	18%	10 383	31%	10 484	32%
65-84	6 385	7 410	16%	8 334	31%	9 018	41%
85-W	557	688	24%	903	62%	1 339	140%
Totalt	42 000	47 945	14%	52 471	25%	55 210	31%

Tabell 3: Utfall år 2016, Befolkning åldersfördelning per år, barn och unga. Källa SCB. Prognos 2021 och 2026 beräknat utifrån procentuell ökning inom åldersgrupp enligt tabell 2.

	2016	2021	2026	2030
0 år	493	629	657	640
1 år	511	634	710	705
2 år	540	670	751	745
3 år	566	702	787	781
4 år	567	703	788	782
5 år	580	719	806	800
6 år	613	846	760	815
7 år	614	847	761	817
8 år	598	825	742	795
9 år	657	907	815	874
10 år	714	950	757	864
11 år	609	810	646	737
12 år	624	830	661	755
13 år	642	693	674	745
14 år	627	677	658	727
15 år	555	599	583	644
16 år	499	624	634	654
17 år	522	653	663	684
18 år	490	613	622	642
19 år	463	491	574	579
20 år	465	493	577	581
Totalt	11 949	14 913	14 625	15 367

Översikt antalet besökare och deltagare

Gällande kultur- och fritidsavdelningens kärnverksamheter 2016.

Enhet/verksamhet	Antal besökare/deltagare 2016			
Kulturutbud för förskola och skola				
Scenkonstprogram, 135 program, förskola 2-5 år och skola 6-16 år	7986			
Skolbio, 34 visningar, 6-16 år	5300			
Obligatorisk kulturskola, årskurs 1-3	1840			
Totalt antal deltagare	15 126			
Kulturskola, frivillig ämnesundervisning				
Värmdö kulturskola, 7-20 år	1148			
Föreningsdriven kulturskola, 3-19 år	647			
Totalt antal deltagare	1795			
Ungkulturhuset Gurraberg, 13-25 år				
Totalt antal deltagare	7667			
Gustavsbergs Konsthall				
Antal besökare	13 551			
Workshops i årskurs 7. Ingår i Scenkonstprogrammet ovan.	319			
Sommarworkshops för barn och unga	36			
Totalt antal besökare	13 906			
Gustavsbergs Porslinsmuseum				
Totalt (antalet besökare avser butik, keramikverkstad och betalande museibesökare)	79 157			
	Varav 18 998 betalande museibesökare			
Bibliotek				
		utlån	vuxna	barn
Gustavsberg	92 115	112 215	48 010	64 205
Hemmesta	30 172	24 595	3 311	21 284
Djurö	29 891	15 029	3 877	11 152
Ingarö	26 253	22 132	2 987	19 145
Arena (omlån via hemsida)	0	27 908	14 164	13 744
Bokbåt	0	4 454	2 429	2 025
Ö-bibliotek, Svartsjö, Möja, Runmarö, Nämdö, Sandhamn.	439	707	350	357
Totalt antal besökare	178 870			
Varav antal kulturprogram 327 st	Varav 2 907 besökare kulturprogram	207 040	75 128	131 912

Kulturscener för barn och unga

Kulturskoleverksamhet

”Kulturskolan finns i nästan alla landets kommuner och ett generellt mål för verksamheten kan sägas vara att ge alla barn oavsett bakgrund möjlighet att på frivillig basis utöva kultur.” (Kommittédirektiv Dir. 2015:46). I Värmdö består kulturskoleverksamheten av en kommunal kulturskola och ett antal föreningsdrivna kulturkursanordnare med kommunalt stöd. I denna analys görs inte någon särskiljning av verksamheterna.

Vad säger Kulturskoleutredningen?

Kulturskoleutredningen har resulterat i en proposition där regeringen föreslår ”ett nationellt mål för de statliga insatser som går till den kommunala kulturskolan. Insatserna ska bidra till:

- att tillgänglighet och jämlikhet främjas
- ett brett och angeläget utbud av kulturella och konstnärliga uttryck
- hög kvalitet i såväl den breda som i den fördjupade undervisningen
- god kompetensförsörjning.

För att nå det nationella målet presenterar regeringen flera satsningar som består av stöd till nationell samordning, bidrag för utveckling och stöd till förbättrad kompetensförsörjning.”

Propositionen och förslaget till stödinsatser för kommunal kulturskola bekräftar kulturskolan som en viktig del av barn och ungas möjlighet till fritidssysselsättning.

Kulturskola ur ett medborgarperspektiv

Ur ett medborgarperspektiv bör möjligheten till en fritidssysselsättning i ett kulturämne vara likställd med möjligheten till att ägna sig åt en idrottsverksamhet. Att samplanera lokaler och platser för kultur med lokaler för skolor, idrott och friluftsliv skapar vinster ekonomiskt och med samma närhetsprincip för alla fritidsintressen. Exempel finns på lokaler med goda förutsättningar för kulturverksamhet, dans, nycirkus, men där kulturverksamheten riskerar att konkurreras ut av annan verksamhet som använder samma typ av lokal. Det påverkar bredden på det utbud som erbjuds medborgarna negativt.

Verksamhetslokaler där det finns kulturverksamhet för yngre barn bör ta hänsyn till behovet av väntande föräldrar, och plats för dessa måste vägas in i planeringen. Det är gynnsamt om kulturskoleverksamheten kan hitta överenskommelser med skolornas fritidsverksamhet och få möjlighet att hämta och lämna barn från fritids. Den typen av arrangemang fungerar väl för barn och föräldrar och skulle kunna uppmuntras med bättre samordning mot grundskolan.

Kulturskola ur ett verksamhetsperspektiv

Ur ett verksamhetsperspektiv bör lokaler planeras för att inrymma flera typer av kulturverksamhet. Samverkan över ämnesgränser, mellan elever i olika åldrar och mellan olika verksamheter skapar mervärde och inspirerar till fortsatt kulturutövande högre upp i åldrarna. Att ha flera kulturlokaler intill varandra skapar även en bra arbetsmiljö för pedagoger som annars ofta hamnar i ensamarbete.

Tillgången till de lokaler som finns i Gustavsberg är hårt utnyttjad och idag råder en brist på lokaler som gör att verksamheterna inte kan möta efterfrågan inom de ämnen som finns och heller inte utöka med kurser inom nya områden som till exempel hantverksämnen, musikproduktion och film. Större multifunktionssalar med god akustik för körer, orkestrar behövs. Inte nödvändigtvis med publikplatser.

Planeringen av lokalerna måste göras långsiktigt så att inte verksamheter står utan lokal med kort varsel. I de fall fungerande verksamhetslokaler måste lämnas så är det idag i princip omöjligt att

hitta en ersättningslokal och verksamheten måste läggas ned eller flytta till en lokal som inte fungerar i praktiken vilket får negativa konsekvenser för elever och personal.

Kulturskoleverksamheten i Värmdö

Under 2016 deltog totalt 1 914 barn i någon kulturskoleverksamhet. Det är 25,1% av alla barn mellan 7-20 år. Störst var Värmdö Kulturskola med 1 267 elever. Efter följer Värmdö Scenskola med 373 elever, Gustavsbergbaletten med 187 elever, Next Step Studios med 55 elever samt Ö-teatern med 32 elever.

Beräknad folkökning till 2021 i åldern 7-20 år hamnar på 2 397 fler barn och unga i kommunen, och kommer sedan ligga kvar på den nivån till 2026 även om fördelningen mellan åldrarna kommer skifta. (Tabell 3) Med en fortsatt deltagarnivå på 25,1% innebär det att 2 516 barn ska beredas plats i kulturskoleverksamhet fram till år 2021, en ökning med 602 elever.

- Kulturskoleverksamheten ökar med nästan en tredjedel, vilket lokalmässigt skulle innebära motsvarande lokalökning i Gustavsberg redan till 2021

Geografisk spridning

Huvuddelen av befolkningsökningen är förlagd till Gustavsbergområdet, 47%, och behovet av att kunna utöka verksamheten där är störst. Sett till hela kommunens behov finns dock anledning att öka tillgången till kulturverksamhet även i övriga kommundelar, baserat på närhetsprincipen.

När det kommer till verksamhet ute i skärgården på våra största öar: Svartsö, Möja, Runmarö och Nämndö så är det andra faktorer än lokaltillgång som påverkar. Pendlingsmöjligheter för pedagoger till andra öar än Runmarö från fastlandet är begränsade, så verksamheten är i många fall beroende av att personalen är permanentboende på ön. Av den anledningen kan man säga att i skärgården tillhandahålls i dagsläget behovet av kulturaktiviteter av andra aktörer än kulturskolorna. Till exempel kyrkan, hembygdsföreningar och andra kulturföreningar står för möjlighet att utöva kultur. Tillfälliga aktiviteter i form av lovverksamhet kan dock lättare arrangeras.

Kulturskola ur ett lokalperspektiv

I dagsläget finns anpassade lokaler för kulturskoleverksamhet i Musikens Hus, Gustavsbergsteatern och i Gurraberg i Gustavsberg. Musikens hus är idag fullbelagt på vardagar och även kontorsutrymmen används för undervisning periodvis. Gustavsbergsteatern har en teaterlokal/biograf, en större danssal, Kristallsalen, och en mindre danssal, Lilla Baletten. Under vårterminen 2016 var teaterlokalen bokad för publik kulturverksamhet i 116 av 168 dagar mellan 1 januari till 16 juni. 2018 är bokningstätheten 134 dagar under samma tidsperiod. Kristallsalen är bokad för kulturskoleverksamhet alla dagar i veckan mellan kl 14 och 21, Lilla Baletten är bokad måndag till lördag mellan kl 14 till 21.

Viss verksamhet bedrivs i idrottsanläggningar och i skollokaler. Men möjligheten till varaktig verksamhet är begränsad och behöver utredas bättre. Ett mer strukturerat förhållningssätt för hur skolverksamheten och fritidsverksamheten inom kultur, behövs på ett liknande sätt som gymnastikhallarna fördelas mellan skolan och föreningslivet. Tillgången till verksamhetslokaler för dans och musik i Gustavsberg är därmed idag på bristningsgränsen. Utöver de kommunala lokalerna, finns få eller inga verksamhetsanpassade lokaler att tillgå i närområdet.

För att säkerställa kulturskolornas verksamhet i framtiden kan kommunens roll vara att säkerställa verksamhetslokaler till rimlig kostnad, på samma sätt som lokaler för idrottsverksamhet.

Scenkonst i skola och förskola

Alla barn mellan 2-16 år i Värmdö kommun skall nås av minst ett scenkonstprogram per termin. Det ställer stora krav på tillgänglighet, lämpliga lokaler och logistik. De mest lämpliga lokalerna för scenkonstprogrammet och större produktioner finns i Gustavsberg. Samtidigt finns önskan för mer moderna och öppna ytor för att kunna erbjuda en bredare repertoar.

De som går i förskola och skola runt om i Värmdö får vissa program placerade i närområde medan andra program kräver en transport till Gustavsberg på då lämpliga lokaler för scenkonst saknas i närområdet.

Lokaler idag

Idag deltar sammanlagt 15 126 barn och unga i kulturutbudet som omfattar scenkonstprogram, skolbio och obligatorisk kulturskola. Åldersgruppen 2-16 år förväntas öka med cirka 2 397 personer till år 2021. En ökning med ca 27%. Det är ca 104 fler skolklasser/förskolegrupper som ska erbjudas kulturaktiviteter varje läsår. Även antalet skolklasser för obligatorisk kulturskola, åk 1-3 kommer öka med ca 28 fler skolklasser.

I Gustavsberg

- Gustavsbergsteatern och Kristallsalen är flitigt använda av flera verksamheter och det är svårt att få tider för föreställningar och produktioner.
- Gurraberg; danssalen och The black box: bedöms kunna användas i större utsträckning
- Konsthallen; pedagogiska workshops

Utanför Gustavsberg

För att öka möjligheten att delta i skolprogrammen läggs program även på:

- Djurö bibliotek
- Fyrhuset, Stavsnäs
- Vissa förskolor, t ex Talldungen, Stavsnäs
- Ingarö klubbhus
- Värmdö bygdegård, Hemmesta

Behovet i framtiden

För att kunna erbjuda en bredare och större repertoar inom scenkonstprogrammet, finns idag önskemål av mer tidsenliga, moderna och flexibla lokaler. Exempelvis så finns det ingen möjlighet att lägga cirkusprogram, teater eller andra föreställningar som kräver större yta, höjd och flexibilitet för att ändra rummets karaktär. Fungerande alternativ till Gustavsbergsteatern, som redan är hårt belastad av bokningar men också föråldrad och slitet, kommer att behövas i och med ökad befolkning.

I Gustavsberg

- Ett stort flexibelt rum/scenyta 12 x 13 m med rörligt gradängsystem, takhöjd över 3 m gärna högre. Höjd anpassat till cirkus, golv som är anpassat även för dans och avskärningsmöjligheter för att bilda mindre rum. Scengolven i nivå med första bänkraden. Minst 250 sittplatser men helst fler

Utanför Gustavsberg

- Djurö kulturhus bedöms kunna användas i större utsträckning
- Fyrhuset, Stavsnäs, bedöms kunna användas i större utsträckning
- Ingarö föreningshus
- Stavsnäs byskola

Övriga möjligheter

- Äldreboenden kan användas mer för att visa föreställningar och lägga program när man vill utveckla nya pedagogiska grepp och under förutsättning att lokalerna är anpassade för äldre och barn
- Sporthallarna utnyttjas i nuläget i mycket liten utsträckning för kulturprogram men användningen kan ökas genom att undersöka möjligheterna bättre.

Fritidsgården som kulturscen

Värmdö har tre kommunala fritidsgårdslokaler, 222:an i Gustavsberg, Tomtebo i Hemmesta och Brunnen på Ingarö och Ungkulturhuset Gurraberg i Gustavsberg. En föreningsdriven fritidsgårdsverksamhet finns i Fyrhuset i Stavnäs. Ungkulturhuset Gurraberg har den tydligaste kulturprofilen, på de övriga fritidsgårdarna finns möjlighet för unga att ägna sig åt musik och det arrangeras regelbundet små lokala spelningar på fritidsgårdarna.

I Hemmesta finns ett behov av att kunna bredda fritidsgårdsverksamheten på Tomtebo för att kunna erbjuda personer med funktionsvariationer en anpassad verksamhet. En ny fritidsgård i centrala Hemmesta skulle komplettera behovet av en trygg mötesplats för unga i närområdet.

Ungkulturhuset Gurraberg ut ett verksamhetsperspektiv

Gurraberg är en frivillig och öppen kulturverksamhet för ungas egna estetiska och kulturella uttryck, egna aktiviteter, kulturprojekt och evenemang. Verksamheten ska ha sin grund i ungas egna intressen, behov och drivkrafter. Den stimulerar, tillvaratar och främjar ungas medskapande och kreativitet inom kulturområdet. Verksamhetens innehåll ska stödja och utvidga ungas tillgång till arenor för kulturella uttryck och lärande, i förhållande till jämförbara verksamheter.

Musiken har ett starkt fäste på Gurraberg genom bland annat Öppen scen, replokal och kurser i produktion, låtskrivande med mera. Skapande verksamhet har grundats och utvecklats under det senaste året och blir allt stabilare. Gurraberg fungerar även som en social mötesplats med stora gemensamhetsytor där det regelbundet ordnas sociala kvällar av och för unga.

Den typ av lokaler som krävs för verksamheten är ljudisolerade replokaler, och rum för inspelning och musikproduktion. Även gemensamhetsytor, danssalar och verkstadslokaler. Gurrabergs verksamhet är inte beroende av att befinna sig i de aktuella lokalerna utan skulle på sikt kunna inrymmas i andra anpassade verksamhetslokaler.

Framtida utvecklingsområden

- Det finns önskemål att kunna göra mer aktiviteter för personer med funktionsvariationer
- Man vill kunna ha en mer flexibel och uppsökande verksamhet och ha aktiviteter på andra platser och inte vara bunden till lokalen eller dess förvaltning
- Man vill kunna ta ett större produktionsansvar vid kommunen evenemang

Ungkulturhuset Gurraberg ur ett lokalperspektiv

Som lokal erbjuder Ungkulturhuset Gurraberg delvis verksamhetsanpassade lokaler för musik, dans och teater. Dock dras lokalerna med en del akustiska brister som medför att vissa lokaler inte kan utnyttjas fullt ut.

Lokalerna hyrs ut till kulturskolor och andra aktörer vilket kräver en bemanning som tas från personalresurserna för Gurrabergs verksamhet idag. Lokalerna ägs inte av kommunen utan hyrs till en förhållandevis hög kostnad.

- Lokalerna i nuvarande Gurraberg bör lämnas så snart alternativ kan erbjudas

Kulturscener för alla medborgare

Bibliotek och ö-bibliotek

Värmdö biblioteks övergripande syfte är att verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till fri kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteket är en mötesplats där alla kan samlas för kunskapsinhämtning, sociala aktiviteter och kultur. Värmdö bibliotek ska uppfylla bibliotekslagens krav om att tillhandahålla bibliotek och krav på Biblioteksplan.

Biblioteken och dess tjänster ska vara så tillgängliga som möjligt för alla som vill använda dem, både fysiskt och digitalt. Kommunens bibliotekslokaler ska vara adekvata i storlek, tillgänglighetsanpassade och inbjudande.

Bibliotekets värdegrund är att vara öppna, tillgängliga och engagerade. Bibliotekspersonalen strävar efter att värdegrunden ska märkas i mötet med biblioteksbesökarna.

Värmdö bibliotek, nuläge och framtida behov

Värmdö bibliotek består av fyra folkbibliotek. Gustavsbergs bibliotek i Runda huset och tre områdesbibliotek i Hemmesta, Ingarö och Djurö. Områdesbiblioteken är belägna i skolans lokaler.

Värmdö kommun står inför en betydande befolkningsökning framförallt i Gustavsberg och de åldersgrupper som biblioteket vänder sig till. Enligt beskrivning nedan kan Värmdös folkbibliotek inte möta upp kommande behov utifrån hur lokalerna och resurserna ser ut idag. Det finns varken korrekt storlek på biblioteken eller rätt placering av bibliotekslokalerna sett utifrån närhetsprincipen.

Runda huset

Gustavsbergs bibliotek flyttade in i Runda huset 1988 och är kommunens huvudbibliotek. Biblioteket har en omfattande programverksamhet med föredrag, författarbesök, kurser, läsecirklar och språkcafé. Dagtid bjuds elever in för bokprat och biblioteksvisningar, förskolebarn erbjuds sagostunder och för de allra minsta babyrytmik. I huset finns ett mötesrum och på plan 4 en större utställningsyta om ca 100 kvm samt ett klassrum.

Jämförelsevis utifrån kommunens befolkningsstorlek har Värmdö redan ett allt för litet utbud/lokal på sitt huvudbibliotek. En utredning om ett framtida bibliotek i Gustavsberg som gjordes på uppdrag av kultur- och fritidsnämnden 2012 visade att en lämplig storlek för ett nytt bibliotek är cirka 2 000 kvm. Gustavsbergs bibliotek i Runda huset är cirka 750 kvadrat. Värmdö bibliotek är därmed sedan lång tid i stort behov av större och mer verksamhetsanpassade lokaler i Gustavsberg.

Lokalerna står sig inte längre utifrån dagens behov, sett till flexibilitet, tillgänglighet eller storlek samt att lokalen utestänger många grupper.

- Exempelvis har rullstolsburna och förälder med barnvagn svårt att ta sin in och ut i huset samt runt i lokalen.
- Det saknas mötes- och programrum, studieplatser, utställningsytor och hyllmetrar för medier.

Ingarö bibliotek

Ingarö bibliotek är ett folkbibliotek, ligger i Brunns skola och är kommunens minsta bibliotek. Entrén är på baksidan av matsalsbyggnaden, i direkt anslutning till skolan. Dagtid bjuds elever in för bokprat och biblioteksvisningar. Biblioteket har även viss programverksamhet som föredrag och läsecirklar.

Lokalerna bedöms idag ha följande brister:

- Personalutrymmen är bristfälliga
- Biblioteket har inte någon mötes- eller programrum
- Svårlokaliserad entré

Djurö bibliotek

Djurö bibliotek är ett folkbibliotek och ligger i Värmdö Skärgårdsskola. Biblioteket är ett Meröppet bibliotek och har öppet 7-21 alla dagar i veckan. Bemannat ordinarie öppettider. Biblioteket har en omfattande programverksamhet med föredrag, författarbesök, kurser, läsecirklar och språkcafé.

Hemmesta bibliotek

Hemmesta bibliotek ligger intill huvudentrén till i Hemmestaskolans högstadium. Dagtid bjuds vissa årskurser in för bokprat och biblioteksvisningar. Biblioteket har även viss programverksamhet kvällstid såsom föredrag och kurser i lokalerna. Språkoteket och Skoldatateket har ett rum i biblioteket. Biblioteket har två studierum.

Ö-bibliotek

Värmdö kommun har fem Ö-bibliotek. Driften av ö-biblioteken sköts av lokala skolan/föreningar via avtal med kultur- och fritidsavdelningen medan Värmdö bibliotek har avtal kring att erbjuda inköps- respektive gallringstjänst. På Runmarö, Svartsö och Möja ligger Ö-biblioteken i Värmdö Skärgårdsskolas lokaler. Där saknas dock aktuellt driftsavtal. Besök och utlån från skolbiblioteken till allmänheten har varit sparsam och otidighet kring öppettider har inte lockat lokalborna till att besöka biblioteken i någon större utsträckning.

På Nämdö och Sandhamn ligger Ö-biblioteken i de tidigare skollokalerna på respektive ö och drivs av lokalt föreningsliv. På Nämdö har ö-biblioteket en framträdande roll som samlingsplats och medborgarkontor, här har tillgången till dator och internet gjort biblioteket till en plats dit man söker sig för att söka information eller studera. Ö-bibliotekets placering intill hembygdsgård och skärgårdsmuseum skapar en naturlig mötesplats för Nämdöborna.

I Sandhamn ligger ö-biblioteket något otillgängligt till för rörelsehindrade. Det kan även upplevas som svårt att hitta, då entrén vetter mot baksidan av gamla skolbyggnaden. Dator med internet och tydliga öppettider väntas locka Sandhamnsborna att i större utsträckning besöka sitt lokala bibliotek.

- Ö-biblioteken gynnas av att kombineras med annan öppen verksamhet för att bli en naturlig mötesplats på öarna

Bokbåten

Fyra kommuner samarbetar med Bokbåten; Norrtälje, Haninge, Värmdö och Österåker. Två gånger per år, vår och höst, åker Bokbåten ut i skärgården och i Värmdö besöks öarna Gällnö, Lådna, Svartsö, Möja Ström, Norra Stavsudda, Korsö, Runmarö, Storö Hagede, Sandhamn och Nämdö. Värmdö bibliotek bidrar med bemanning av båten och inköp av media.

Framtida behov för bibliotek i Värmdö

Biblioteket arbetar med en kartläggning för att strategiskt kunna påvisa verksamhetens utvecklingsbehov. De parametrar Biblioteket tittar på är var befolkningen bor, var låntagarna bor och var biblioteken är belägna. Närhet till ett bibliotek har stor betydelse för utlån och besök påvisar Huddinges strukturutredning 2016. Många i Värmdö har idag för långt till ett lokalt bibliotek, dvs likvärdig tillgång saknas.

Kartläggning pågår på de tre områdesbiblioteken. Avsikten är att ta reda på vilka som är folkbiblioteksbesökare eftersom en stor del av låntagarna är elever och lärare som kommer under skoltid. Under våren 2018 sammanställs undersökningen som visar indikationer som kompletterar den demografiska kartläggningen.

- Huvudbiblioteket bedöms vara för litet i förhållande till befolkning
- Resultatet av kartläggningen behöver tas med i den kommande planeringen för bibliotek

Gustavsbergs Konsthall

Konsthallen grundades 2007 av privat aktör och övergick till kommunal verksamhet 2015. Antalet besökare 2017 var 13 906 och beräknat utifrån befolkningsprognosen med en total ökning på 25% i hela Värmdö kan antalet besökare öka till ca 17 400 till 2026.

Gustavsbergs Konsthalls uppdrag är att vara en tongivande aktör och samlade plattform för det samtida konsthantverket i Sverige. Konsthallen skapar tillsammans med Gustavsbergs Porslinsmuseum och ateljéerna i Gustavsbergs hamn ett nationellt design- och konsthantverkscenter av internationellt intresse. Utställningarna är konsthallens basverksamhet och utifrån dem formas pedagogiska projekt, seminarier, texter och andra aktiviteter. Konsthallens målgrupper är barn, unga, allmänhet och en initierad publik. Verksamheten riktar sig till Värmdö kommuns medborgare och till en nationell och internationell publik.

Konsthallen bidrar därmed till att:

- Konsthallen ökar kommunens attraktivitet som besöksmål
- Konsthallen ökar platsens attraktivitet för medborgare och närboende
- För Värmdöborna (och alla) är konsthallen en kostnadsfri kulturell resurs av hög kvalitet

Lokalerna och framtida behov

Nuvarande lokal i Gula Byggnaden bedöms i princip kunna fortsätta fungera som konsthall men ett flertal förbättringsåtgärder behöver göras. Framförallt för att verksamheten skall kunna erbjudas fler medborgare och för att underlätta viktiga arbetsmoment för personalen.

- Ombyggnation av entrén är nödvändig för att öka tillgängligheten
- Det saknas hörsal/samlingsrum för att kunna ta emot en större publik samt ett slutet mötesrum i anslutning till verksamheten
- Konsthallens residensprogram, AiR Gustavsberg startade 2017 i form av en projektateljé i Chamottehuset, i samverkan med Ateljéföreningen G-studion. För att kunna fullfölja residensprogrammet full ut krävs möjlighet att kunna erbjuda inbjudna konstnärer boende i Värmdö
- Förråd och packrum anpassat för pallhantering i anslutning till verksamheten saknas. Idag används en lokal i Chamottehuset
- Verkstad/snickeri i anslutning till verksamheten då befintligt är för litet

Offentlig konst, utomhusscener och parker

I viss mån kan offentlig konst och kulturscener paras ihop genom att det mer statiska övergår till mer dynamiskt och tillfällig i offentliga platser och rum.

Ett exempel på hur det offentliga rummet kan göras mer varierad är den nya permanenta utomhusutställningen för fotografi i Gustavsberg och där utställningar kommer att bytas ut 3-4 gånger per år. Fotoparken kommer att berika Värmdös och Gustavsbergs kulturutbud i det offentliga rummet och besökarna kommer att ha fri tillgång till utställningarna året runt.

I Värmdö finns många öppna grönytor som kan användas i större utsträckning till olika arrangemang. Stadsparken, som planeras i centrala Gustavsberg, blir möjlig mötesplats för arrangemang, rekreation och spontana samlingar. Fotoparken, som öppnas redan 2018, kommer att ingå i den nya parken.

I porslinskvarteren byggs Fajansparken som lättar upp bebyggelsen och skapar gröna utblickar. Parken kommer att innehålla ett flertal offentliga konstverk med anknytning till platsens historia. Hamnen som evenemangsområde kommer att få bättre disposition och möjligheter i och med ombyggnationen av Kattholmen där det planeras en utomhusscen.

I övriga Värmdö har dansbanor och utomhusscener en viktig roll för att samla medborgare till sociala sammankomster som ofta skapas genom ideella engagemang.

Privata museer och konsthallar

Värmdö har haft många stora konstnärer bosatta i kommunen i olika perioder. Det har genererat ett antal små specialiserade museer som Roland Svenssonmuseet på Möja, Bruno Liljeforsmuseet på Bullerö samt ett antal mindre skivstugor och ateljéer som går att besöka i kommunen. Dessa museer har skapats och drivs av ideella krafter som deras existens är beroende av.

Artipelag på Hålludden inrymmer drygt 10 000 kvm konstmuseum, butik, konferenslokaler, artbox och två restauranger. Utöver byggnaden finns en nära kilometerlång strandpromenad och naturstigar. Utställningsverksamheten riktar sig för lokal, nationell och internationell publik. Artipelags ambition är att tilltala olika grupper och ålderskategorier genom att lösa upp tidsbegrepp och kombinera klassiskt måleri, men lika gärna de moderna mästarna och deras samtida kollegor.

Gustavsbergs Porslinsmuseum övergår till Nationalmuseet ägor sommaren 2018 och därmed får Gustavsberg ett tillskott av kulturaktörer med ett statligt museum.

KKN

2016 gjordes rapporten Kulturella- och kreativa näringar (KKN) i Värmdö. Undersökningen visade att det finns ca 900 arbetsställen inom KKN i Värmdö och att flertalet av dessa är inom det reproduktiva området. Ca 15 % av KKN företagen är enskilda kreatörer.

Rapporten visar att KKN har växt mer (17%) mellan 2010-2016 än övriga företag (14%) i Värmdö. Var sjätte företag i Värmdö är inom KKN och omsätter sammanlagt 466 miljoner kronor.

Stockholmsregionen är bland de högst rankade i världen vad gäller innovation och kreativitet. Värmdö är naturligtvis en del av detta och för Värmdös KKN företag finns viktiga samarbetspartners, uppdragsgivare och köpare inom nära räckhåll. Ca 30 % av KKN företagen exporterar, vilket är mer än andra företag. Det betyder också att många inom KKN verkar världen över och flera sådana exempel finns i Värmdö.

KKN företagen är en viktig del för Värmdö. Dels för att de ingår i näringslivet men också för att de bidrar till att levandegöra kommunen för boende och besökare. Exempelvis sätter Gustavsberg som konstnärligt, kreativt centrum Värmdö på kartan långt utanför Sveriges gränser. Därför är det viktigt att det finns tillgång till lokaler för att kunna exponera och sälja produkter, skapa utställningar samt att den kreativitet som finns också ger möjlighet att erbjuda olika slags skapandeprocesser för medborgare och besökare.

Hembygdsgårdar och hembygdsmuseer

Värmdö har i dagsläget fjorton gårdar av hembygdskaraktär. Åtta av dem fungerar till största delen som samlingslokaler för lokala evenemang, föreningsmöten och privata fester. Sju omfattar en museiverksamhet med historiska föremål med lokal anknytning.

Att verksamheten fortlever är beroende av det ideella engagemanget. Medelåldern i föreningarna är generellt hög och tillströmningen av nya medlemmar liten. I ett framtida perspektiv kan föreningarna därmed möta utmaningar gällande driften av hembygdsmuseer. Hembygdsgårdar med karaktären av samlingshall fungerar i många delar som en samhällsbyggande faktor där bofasta kan få en lokal anknytning och känna sig delaktiga. Dessa föreningsfunktioner är viktiga för att värna gemenskapen i de områden där de finns.

Hembygdsmuseernas funktion är berättelsen om tidigare leverne och traditioner. Deras funktion som historisk kulturbärare är viktig och uppdraget bör ses i ett utbildningsperspektiv för yngre generationer och nyinflyttade till kommunen. Dessa museers framtid gynnas av att de samverkar med skolor och organisationer där deras framtida målgrupp finns. Samma perspektiv återfinns i Sveriges Hembygdsförbunds skrift "Hembygdens barn och skola" där just hembygdsföreningens roll som samverkanspart med skolan beskrivs.

Kyrkor och församlingsgårdar

I Värmdö finns sex kyrkor där det förekommer regelbunden konsertverksamhet. Till det finns ett antal församlingsgårdar med körverksamhet, barn och ungdomsverksamhet. Kyrkans roll som kulturscen är betydande både som en mötesplats och som en plats för kulturarrangemang. I Värmdö har kyrkan en geografisk spridning som motsvarar hembygdsgårdarna och på många platser sker en regelbunden samverkan mellan kyrkan och föreningslivet. Värmdös kyrkor har även en funktion som kulturhistorisk plats som bär på kulturarv från stormaktstiden och tidigare. Kyrkorummet används som konsertlokal och alla konserter som arrangeras i kyrkan är alltid gratis att besöka. Församlingsgårdar används för möten, som repetitionslokal och på vissa platser för öppen fritidsverksamhet för barn och unga.

En mötesplats för mindre grupper har skapats i Lyckebo, som är en del av Värmdö församlingsgård Sjöleden. Det är öppet hus med bland annat slöjdkurser, remake, cykelverkstad, skapande, samtal och matlagning. Lyckebo fungerar också som en träffpunkt för föreningar och ett "förlängt vardagsrum" för ensamkommande nyanlända.

Slutsatser

Analysen visar att kommunens kärnverksamheter inom kultur är redan idag hårt belastade vad gäller lokaler och att tillgänglighetskraven inte kan tillgodoses i flera fall. En befolkningsökning framför allt i Gustavsberg på 47% till 2026 kommer att innebära att flera verksamheter är i behov av större lokaler eller att lokalerna behöver renoveras.

Inom åldersgruppen 7-20 år är ökningen redan år 2021 2 397 fler barn-och unga (27%). Det innebär exempelvis att inom scenkonst ökar grupperna med 104 stycken och inom kulturskolan behöver det beredas plats för 602 nya elever i närtid.

Inom den vuxna befolkningen kommer åldersgrupper från 50 år och uppåt öka mer än tidigare, vilket bör tas med i planering av verksamheterna.

Värmdö har ett varierat kulturutbud där föreningsdrivna och andra verksamheter kompletterar det kommunala väl, inte minst utanför huvudorten.

För att kommunens kärnverksamheter ska kunna motsvara nationella, regionala och Värmdö kommuns visioner och mål på längre sikt, har följande utvecklingsområden identifierats vad gäller kulturscener:

1. Tillgång till kultur, delaktighet i kulturupplevelser och möjlighet till eget skapande är enligt RUF 2050/Kulturstrategin ojämnt fördelat i länet utifrån befolkningsstruktur, boendeort, skillnader mellan tätort och landsbygd. I Värmdö behövs:
  - Fler lokaler i Gustavsberg. Det planerade kulturhuset Porslinsfabriken ökar tillgången av lokaler och löser behovet av ett betydligt större bibliotek. Däremot fortsätter lokalbehovet att öka i området varför befintliga lokaler i och även utanför Gustavsberg behöver utnyttjas bättre
2. Flertal lokaler bör ses över vad gäller tillgänglighet och särskilt så att funktionsvarierade kan ta del av verksamheterna genom att:
  - Göra en tillgänglighetsinventering på kulturlokaler
  - Närhetsprincipen tas med i verksamheternas planering
3. Kulturen har en viktig roll att fylla när det gäller att minska sociala klyftor, öka integration och bidra till demokratisk samhällsutveckling. Därför behöver det:
  - I skapandet av nya platser och lokaler byggas fler öppna och multifunktionella kulturella och sociala mötesplatser. Exempelvis bör nya skolor, idrottshallar/-platser och Porslinsfabriken redan från början planeras och byggas så att de inte är låsta till enbart viss verksamhet
  - I de befintliga lokalerna finnas en större synkronisering och jämställdhet mellan kultur- och idrottsverksamhet för att öka bredden av utbud mot medborgarna. Dessa bör kunna planeras och utnyttjas till fler typer av verksamhet genom att ta fram tydliga riktlinjer som inkluderar kulturverksamhet
4. Kulturscener skall ses som en naturlig del i att skapa en attraktiv kommun där boende trivs att bo och verka i. Platser där medborgare får mötas, skapa, lära och uppleva bidrar till god livsmiljö, ökar gemenskapen och kan fungera som socialt kitt.

Arkitektur, design och konst skapar en kulturupplevelse, både boende och besökare dras till en gestaltad plats med egen identitet och själ. Där det finns kulturmiljövärden är utvecklande och tillvaratagande av dessa viktiga beståndsdelar ur ett besöksnäringssperspektiv.

För att uppnå dessa värden behövs:

- Att kulturen tas med i planprocesser och att arbete med kulturmiljövärden och platsens identitet sker målmedvetet
  - Att kulturlokaler planeras nära till skola och bostadsområden
  - Att kulturen tas med i näringslivsutveckling, arbete med besöksnäringar och turismekonomi
  - Att kulturella- och kreativa näringar ses som en tillgång i planeringen av en attraktiv kommun
  - Att de krafter som finns inom föreningslivet och andra aktörer tas tillvara och erbjuds möjligheter att ta del av kulturscener
5. Digital utveckling ger nya möjligheter inom många områden och det troliga är att den kommer att påverka även kulturområdet i ännu högre grad. Det kan handla om presentationer, både på nätet men också i fysiska rum och helt nya sätt att skapa. Att det ges nya möjligheter ställer också krav på ny kunskap.

Därför behövs:

- Fysiska rum där digitalteknik skapar större möjlighet för digitala upplevelser
- Platser för utbildning och att dela kunskap inom digitala medier

Övergripande perspektiv

För att skapa ett varierat och rikt kulturutbud kopplad till frågan om kulturscener i Värmdö behövs:

- Strategisk övergripande framförhållning inom alla de fem områden som beskrivs
- Ökade tvärsektoriella och regionala samarbeten för att dra nytta av varandras kunskap men också för att skapa det specifika i Värmdö
- Utveckla det som gör Värmdö se- och upplevelsevärt och som bidrar till RUFSS 2050 vision: ***Storstockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva region***

